

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان البرز

چکیده مطالعات آمایش

استان البرز

معاونت هماهنگی برنامه و بودجه

۱۳۹۸

عنوان و نام پدیدآور	: چکیده مطالعات آمایش استان البرز/تهیه کننده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان البرز. معاونت هماهنگی برنامه و بودجه.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۷ ص.: مصور، جدول، نمودار .
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۳-۱۵۲-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: آمایش سرزمین -- ایران -- البرز (استان)
موضوع	: Reclamation of land -- Iran -- Alborz (Province)
شناسه افزوده	: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان البرز. معاونت هماهنگی برنامه و بودجه
شناسه افزوده	: سازمان برنامه و بودجه
شناسه افزوده	: Sazman Barnameh va Budje
رده بندی کنگره	: HT
رده بندی دیویی	: ۳۰۷.۱۲۰۹۰۱۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۸۴۱۲

چکیده مطالعات آمایش استان البرز

تهیه کننده: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان البرز. معاونت هماهنگی برنامه و بودجه
مدیر اجرایی: زهرا عربشاهی
ناظر فنی: اصغر ناصری
طراحی جلد: مریم زبردی پیروز
گردآوری، ویراستاری و صفحه آرایی: منیره امینی
نوبت چاپ: اول
سال انتشار: ۱۳۹۸
شمارگان: ۵۰ نسخه
قیمت: ۶۵۰۰۰۰ ریال
همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: البرز- کرج-مهرویلا-خیابان خیام غربی، پلاک ۱۳۴، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان البرز

تلفن: ۴-۰۲۶۳۳۵۳۵۹۸۲، دورنگار: ۰۲۶۳۳۵۳۵۸۵۲، کدپستی: ۳۱۳۹۶۷۷۶۳۱

۱		پیشگفتار
۳		مقدمه
۵		۱- تبیین و تحلیل وضع موجود استان
۶		۱-۱- تحلیل موقعیت استان
۸		۲-۱- بررسی و تحلیل وضعیت اقلیمی استان
۹		۱-۲-۱- تحلیل دما
۱۱		۲-۲-۱- تعداد روز های آفتابی و یخبندان
۱۳		۳-۲-۱- تحلیل رطوبت، بارش و تبخیر و تعرق
۱۸		۴-۲-۱- تحلیل پهنه بندی اقلیمی
۲۰		۳-۱- بررسی و تحلیل جمعیت و ساختار استان
۲۱		۱-۳-۱- تحلیل روند جمعیت و ساختار استان از جمعیت منطقه و کشور در طی سال های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵
۲۲		۲-۳-۱- تحلیل روند نرخ جمعیت در استان و مقایسه آن با کشور
۲۴		۳-۳-۱- تحلیل روند خالص مهاجرت در استان و برون استانی و مقایسه آن با کشور
۲۵		۴-۳-۱- نرخ بیکاری (فارغ التحصیلان دانشه های، موم مردم و...) و مقایسه آن با متوسط کشوری
۲۸		۵-۳-۱- تحلیل پراکنش و تعداد اقوام و گروه های مختلف زبان و دینی در استان
۳۰		۴-۱- بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی استان
۳۰		۱-۴-۱- وضعیت شاخص های توسعه انسانی و تحلیلی بر وضعیت سرمایه اجتماعی در استان
۳۳		۲-۴-۱- تحلیلی بر وضعیت فرهنگی در استان
۳۵		۵-۱- بررسی و تحلیل نظام شهری و روستایی استان
۳۵		۱-۵-۱- تعداد شهرها و روستاها و روند افزایش آنها در دوره ۱۳۸۹-۱۳۹۵
۳۶		۲-۵-۱- تحلیل نقشه پراکنش سکونتگاه های شهری و روستایی در وضع موجود استان
۴۳		۳-۵-۱- تحلیلی بر گروه بندی سکونتگاه های شهری و روستایی برحسب کارکردهای اقتصادی و اجتماعی
۴۷		۴-۵-۱- تحلیلی بر عوامل موثر بر ساماندهی سکونتگاه های شهری و روستایی و سلسله مراتب خدمات رسانی
۵۰		۶-۱- بررسی و تحلیل وضعیت منابع آب استان
۵۱		۱-۶-۱- میزان آب های سطحی و زیر سطحی میزان آب های ورودی یا خروجی از استان
۵۵		۲-۶-۱- میزان آب مورد نیاز بخش های مختلف اقتصادی و سهم از منطقه و کشور
۶۶		۷-۱- تحلیل محیط زیست استان
۶۷		۱-۷-۱- تبیین توان اکولوژیک استان
۷۴		۲-۷-۱- برآورد ظرفیت تحمل محیطی پذیرش فعالیت های اصلی
۷۷		۸-۱- تحلیل اقتصادی استان

۹-۱- بررسی و تحلیل وضعیت زیربنا های استان.....	۸۷
۱۰-۱- بررسی و تحلیل صنعت استان.....	۹۳
۱۱-۱- بررسی و تحلیل کشاورزی استان.....	۹۹
۱۲-۱- بررسی و تحلیل قابلیت های معدنی استان.....	۱۰۸
۱۳-۱- بررسی و تحلیل بخش گردشگری استان.....	۱۱۶
۱۴-۱- بررسی و تحلیل نظام خدمات استان.....	۱۲۲
۱۵-۱- تحلیل پهندهای اصلی بین سکونتگاه ها.....	۱۳۳
۱۶-۱- تحلیل تعادل بین نیازهای بخش های مختلف و عدم تعادل های موجود در نظام فضایی.....	۱۴۹
۱۷-۱- تحلیل چالش های فراروی توسعه استان.....	۱۶۰
۱۸-۱- تحلیل تراکب سازمان فضایی وضع موجود استان.....	۱۶۶
۱۹-۱- نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای کلیدی فراروی سازمان فضایی توسعه استان.....	۱۷۲
۲- برنامه ریزی و سیاستگذاری توسعه استان از منظر آمایش سرزمین.....	۱۸۷
۱-۲- چشم انداز بلندمدت توسعه استان از منظر آمایش سرزمین.....	۱۸۹
۱-۱-۲- جهت گیری های اصلی توسعه استان.....	۱۸۹
۲-۱-۲- نقش استان در تقسیم کار ملی.....	۱۹۱
۳-۱-۲- نقش استان در تقسیم کار منطقه ای.....	۱۹۴
۴-۱-۲- تخصص ها و اولویتهای توسعه استان گریس ها روندهای مؤثر.....	۱۹۶
۵-۱-۲- چشم انداز توسعه استان و مأموریت های آن از منظر آمایش سرزمین.....	۲۰۴
۲-۲- تبیین اجمالی سناریوی توسعه فضایی استان.....	۲۰۷
۳-۲- تدوین راهبردهای توسعه استان.....	۲۳۹
۴-۲- طرح آمایش استان.....	۲۴۷
۱-۴-۲- ارائه نقشه پهنه بندی مناطق برنامه ریزی استان.....	۲۴۷
۲-۴-۲- تعیین تخصص های اصلی مناطق و الگوی استقرار فعالیت ها.....	۲۴۹
۳-۴-۲- تعیین شکل بندی کلی الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی.....	۲۵۵
۴-۴-۲- سطح بندی نظام خدمات برتر با توجه به قلمروها و مراکز زیست و فعالیت.....	۲۵۷
۵-۴-۲- طراحی شبکه های اصلی زیربنایی با توجه به ساختار فضایی قلمروها و مراکز زیست و فعالیت.....	۲۶۰
۶-۴-۲- جمع بندی تصویر سازمان فضایی استان در افق مطالعات آمایش.....	۲۶۱
۵-۲- برنامه آمایش استان.....	۲۶۵
۱-۵-۲- تعیین عناوین پروگرام های اجرایی آمایش استان.....	۲۶۵
۲-۵-۲- تعیین طرح ها و پروژه های اولویت دار.....	۲۶۹

پیشگفتار

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بر اساس عدالت اجتماعی و تعادل منطقه‌ای متمرکز است و این امر در سایه آمایش سرزمین و ساماندهی فضایی و شناخت مشکلاتی نظیر رشد جمعیت در شهرها و گسترش فضایی شدید و بی‌ضابطه شهرهای بزرگ، تمرکز سرمایه در این شهرها و کم رنگ شدن فعالیت‌های بخش سنتی، بهره برداری مفرط از مناطق طبیعی که دارای توان کافی نبوده یا متروک گذاشتن مناطقی با توان بالا، امکان پذیر می‌باشد. آمایش سرزمین یا ساماندهی فضایی در واقع فرآیندی پویا بوده و تأثیر آن در طول زمان قابل درک و ارزیابی خواهد بود. بی‌شک هدف اصلی آمایش سرزمین مدیریت مطلوب فضا است از رهگذر تنظیم رابطه انسان، فضا و فعالیت. ای انسان در فضا، تحقق آمایش سرزمین بیشتر از اینکه مستلزم داشتن یک طرح فنی باشد، مستلزم یک برنامه مدیریت مبتنی بر اصل توازن‌های اقتصادی و فضایی می‌باشد، در این صورت است که آمایش سرزمین می‌تواند تحقق بخش عدالت در فضا و عدالت اجتماعی باشد. نظام آمایش سرزمین در ایران هنوز در مراحل اولیه تحول تکوین است و موفقیت این جریان مستلزم بازنگری روندهای گذشته، درک و شناخت مشکلات، قابلیت و توانمندی بالتره و بالفعل، ریشه یابی نواقص و توجه عمیق به فرصت‌ها و درک ابعاد مکانی و زمانی از وضعیت موجود می‌باشد.

کاملاً مشخص است که تدوین اسناد آمایش سرزمین نیازمند یک همت ملی است و مسئولین در تمام سطوح لازم است ضرورت تدوین سند آمایش سرزمین را درک کنند. در این خصوص ضروری است تعاملات سازنده‌ای میان بخش‌های مختلف بر اجرایی شدن آمایش سرزمین صورت گیرد، باید رسالت آمایش سرزمین و جایگاه آن در برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد کلان و توسعه بخشی و منطقه‌ای در نظر گرفته شود. در سال‌های اخیر، گنجانده شدن آمایش سرزمین در قانون برنامه ششم توسعه کشور را می‌توان گام اساسی در این راستا در نظر گرفت. مطالعات آمایش سرزمین استان البرز بر اساس شرح خدمات اصلاح شده در صوب دفتر امور آمایش و برنامه‌ریزی منطقه‌ای معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور به تاریخ ۱۳۹۰ می‌باشد. این مطالعات در راستای حصول به مصوبات قانونی به کارفرمایی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی وقت استان (معاونت برنامه‌ریزی و اشتغال استانداری البرز) توسط مهندسین مشاور شرق‌آیند و با نظارت فنی جهاد دانشگاهی استان، در ۸ بخش مطالعاتی گسترده صورت پذیرفته است.

بدون شک این طرح باهمت، همدلی و همکاری عده کثیری از مسئولان، خبرگان، متخصصان و کارشناسان استان به نتیجه رسیده است. به همین منظور در پایان لازم است از تمامی عزیزانی که در انجام مطالعات آمایش

در موقعیت‌ها، شوراها و کمیته‌های مختلف همکاری داشته‌اند تشکر نمایم چراکه بدون تلاش و همراهی آنان این مهم به انجام نمی‌رسید.

آن چه در این گزارش بدان پرداخته شده است چکیده مطالعات مذکور بوده به همراه به روزرسانی بخشی از آمار و ارقام موجود که مطابق با چارچوب شیوه نامه ابلاغی شماره ۱۲۳۶۹۵ مورخ ۱۳۹۷/۰۳/۱۹ سازمان برنامه و بودجه کشور، تهیه شده است.

زهره عربشاهی

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان البرز

www.ketab.ir